

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

27 päivänä maaliskuuta 2014*

Meriliikenne — Asetus (ETY) N:o 3577/92 — Meriliikenteen kabotaasin käsite — Risteilypalvelut — Risteily Venetsian laguunissa, Italian aluemerellä ja Po-joella — Sama lähtö- ja tulosatama

Asiassa C-17/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Consiglio di Stato (Italia) on esittänyt 20.11.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 14.1.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Alpina River Cruises GmbH ja

Nicko Tours GmbH

vastaan

Ministero delle infrastrutture e dei trasporti – Capitaneria di Porto di Chioggia,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.10.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Alpina River Cruises GmbH ja Nicko Tours GmbH, edustajinaan avvocato A. Clarizia, avvocato A. Veronese ja avvocato R. Longanesi Cattani,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato M. Salvatorelli,

— Euroopan komissio, asiamiehinään G. Conte ja L. Nicolae,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.12.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) 7.12.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3577/92 (EYVL L 364, s. 7) tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain yhtäältä Alpina River Cruises GmbH, joka on Sveitsin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, ja Nicko Tours GmbH, joka on Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö (jäljempänä yhdessä Alpina ja Nicko Tours), ja toisaalta Ministero delle infrastrutture e dei trasporti – Capitaneria di Porto di Chioggia (infrastruktuuri- ja liikenneministeriö – Chioggian sataman satamaviranomainen) ja joka koskee sitä, että kyseinen viranomainen on evännyt Alpinan ja Nicko Toursin liikennöimältä Sveitsin lipun alla purjehtivalta matkailualukselta luvan kulkea Italian aluemerен kautta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 3577/92

- 3 Asetuksen N:o 3577/92 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tammikuun 1 päivästä 1993 lähtien meriliikenteen palvelujen tarjoamisen vapautta jäsenvaltiossa (meriliikenteen kabotaasi) sovelletaan yhteisön laivanvarustajiin, jotka harjoittavat liikennettä jäsenvaltiossa rekisteröidyillä ja jäsenvaltion lipun alla purjehtivilla aluksilla, jos nämä täyttävät kaikki kyseisessä jäsenvaltiossa kabotaasiliikenteelle asetetut edellytykset – –”

- 4 Asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) ’meriliikenteen palveluilla jäsenvaltiossa (meriliikenteen kabotaasi)’ palveluja, joita tavallisesti tarjotaan korvausta vastaan ja jotka käsittävät:

- a) mannerkabotaasin: matkustaja- tai tavaraliikenne meritse sellaisten satamien välillä, jotka sijaitsevat yhden ja saman jäsenvaltion mantereella tai sen pääasiallisella alueella, saarilla poikkeamatta,

- b) offshore-toimintaa palvelevan kuljetuksen: matkustaja- tai tavaraliikenne meritse jäsenvaltion satamien ja kyseisen jäsenvaltion aluevesillä sijaitsevien laitteistojen ja rakennelmien välillä,

- c) saarikabotaasin: matkustaja- tai tavaraliikenne meritse:

— yhden ja saman jäsenvaltion mantereella ja yhdellä tai useammalla saarella sijaitsevien satamien välillä,

— yhden ja saman jäsenvaltion saarilla sijaitsevien satamien välillä,

– –”

- 5 Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan ”kaikista mannerkabotaasia ja risteilyliikennettä harjoittavien alusten miehistöön liittyvistä kysymyksistä vastaa se valtio, jossa alus on rekisteröity (lippuvaltio), mutta bruttovetoisuudeltaan alle 650 tonnin aluksiin voidaan soveltaa vastaanottavan valtion edellytyksiä”.

- 6 Asetuksen N:o 3577/92 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kuitenkaan seuraaviin meriliikenteen palveluihin, joita harjoitetaan Välimerellä ja Espanjan, Portugalin ja Ranskan rannikolla, ei väliaikaisesti sovelleta tätä asetusta:

— risteilypalvelut 1 päivään tammikuuta 1995 asti,

– –”

Italian oikeus

- 7 Merenkulkulain, joka hyväksyttiin 30.3.1942 annetulla kuninkaan asetuksella nro 327, sellaisena kuin se on muutettuna (jäljempänä CIN), 224 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kabotaasipalvelu [Italian] tasavallan satamien välillä varataan [asetuksen N:o 3577/92] mukaisesti yhteisön laivanvarustajille, jotka harjoittavat liikennettä Euroopan unionin jäsenvaltiossa rekisteröidyillä ja tämän jäsenvaltion lipun alla purjehtivilla aluksilla, jos tällaiset alukset täyttävät kaikki kyseisessä jäsenvaltiossa kabotaasiliikenteelle asetetut edellytykset.

2. Edellä olevia 1 kohdan säännöksiä sovelletaan aluksiin, jotka tarjoavat meriliikennepalveluja satamien, retien ja rantojen välillä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 8 Alpina on laivanvarustamo ja Nicko Tours puolestaan Sveitsin lipun alla purjehtivan MS Bellissima -nimisen matkailualuksen käyttäjäyhtiö.
- 9 Nämä yhtiöt olivat järjestäneet noin viikon risteilyn, joka lähtisi Venetsiasta (Italia) 16.3.2012 ja jonka reittinä olisi Venetsian laguunin ylitys Chioggiaan (Italia) asti, Chioggian ja Porto Levanten (Italia) välisen aluemerен ylitys, noin 60 kilometrin purjehdus ylös Po-jokea (Italia) Polesellan (Italia) kylään asti ja paluu Venetsiaan päinvastaista reittiä pitkin.
- 10 Chioggian ja Porto Levanten satamien välisen Italian aluemerен osan ylitys oli välttämätöntä, kun otettiin huomioon MS Bellissima -aluksen koko, joka ei mahdollistanut aluksen kulkemista Chioggian Po-jokeen yhdistävässä kanavassa.
- 11 Ennen kyseistä matkaa Alpina ja Nicko Tours olivat hakeneet Ministero delle infrastrutture e dei trasporti – Capitaneria di Porto di Chioggialta lupaa kyseisen merialueen osan ylitykseen. Mainittu viranomais hylkäsi hakemuksen 12.3.2012 tekemällään päätöksellä sillä perusteella, että meriliikenteen kabotaasi oli varattu Euroopan unionin jäsenvaltion lipun alla purjehtiville aluksille.
- 12 Alpina ja Nicko Tours riitauttivat päätöksen Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (Veneton alueen hallintotuomioistuim). Tämä hylkäsi kanteen 12.4.2012 antamallaan ratkaisulla ja katsoi, että kyseinen palvelu kuuluu asetuksessa N:o 3577/92 tarkoitettuun meriliikenteen kabotaasin käsitteeseen, joten siinä on CIN:n 224 §:n mukaisesti kyse kabotaasipalvelusta, joka on varattu ”yhteisön laivanvarustajille, jotka harjoittavat liikennettä Euroopan unionin jäsenvaltiossa rekisteröidyillä ja tämän jäsenvaltion lipun alla purjehtivilla aluksilla”.

- 13 Alpina ja Nicko Tours ovat hakeneet ratkaisuun muutosta Consiglio di Statolta vedoten siihen, että meriliikenteen kabotaasin käsitettä sovelletaan vain palveluihin, joissa on kyse varsinaisesta meriliikenteestä. Kyseessä oleva risteily ei niiden mielestä edellytä tällaista liikennettä, sillä se toteutetaan sisävesillä lukuun ottamatta lyhyttä käyntiä Chioggian ja Porto Levanten välisellä aluemerellä.
- 14 Consiglio di Stato on määrännyt kyseisen ratkaisun täytäntöönpanon keskeytettäväksi. Lisäksi se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [asetusta N:o 3577/92] tulkittava siten, että sitä sovelletaan sellaiseen risteilytoimintaan, jota harjoitetaan jäsenvaltion satamien välillä ilman, että näissä satamissa alukseen otetaan ja sieltä lasketaan maihin eri matkustajia, kun mainittu toiminta alkaa ja päättyy siten, että samat matkustajat otetaan alukseen ja lasketaan maihin jäsenvaltion samassa satamassa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään pääasiallisesti, kuuluuko risteily, joka alkaa jäsenvaltion, jossa se toteutetaan, satamasta ja päättyy samaan satamaan samoine matkustajineen, asetuksessa N:o 3577/92 tarkoitettuun meriliikenteen kabotaasin käsitteeseen.
- 16 Italian hallitus ja Euroopan komissio ehdottavat esitettyyn kysymykseen myöntävää vastausta, mutta Alpinan ja Nicko Toursin mielestä kysymykseen ei ole tarpeen vastata. Ne toteavat, että asetus N:o 3577/92 koskee meriliikennettä, joten asetusta ei sovelleta pääasian kohteena olevan kaltaiseen jokiristeilyyn. Niinpä ne katsovat, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyytämän tulkinnan antamisen sijaan on todettava, ettei asetus N:o 3577/92 missään tapauksessa koske risteilyjä, joiden reittinä ovat pääasiallisesti muut kuin merivedet.
- 17 Tästä on huomattava, että asetuksen N:o 3577/92 1 artiklan 1 kohdasta kyllä ilmenee, että asetus koskee vain meriliikenteen palveluja jäsenvaltiossa (kabotaasi). Kuten Alpina ja Nicko Tours perustellusti toteavat, asetuksessa ei siis säännellä jäsenvaltiossa tarjottavia sisävesiliikenteen palveluja, jotka eivät ole luonteeltaan meriliikenteen palveluja. Sisävesiliikenteen palvelut kuuluvat sitä vastoin muita kuin jäsenvaltiosta olevia liikenteenharjoittajia koskevista edellytyksistä saada harjoittaa siellä sisävesiväylien tavara- tai henkilöliikennettä 16.12.1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3921/91 (EYVL L 373, s. 1) soveltamisalaan.
- 18 Toisin kuin Alpina ja Nicko Tours väittävät, pääasian kohteena oleva risteily ei kuitenkaan ole luonteeltaan pääasiallisesti muu kuin meriristeily.
- 19 Asetuksessa N:o 3577/92 tarkoitettu meren käsite nimittäin ei rajoitu Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksessa, joka allekirjoitettiin Montego Bayssä (Jamaika) 10.12.1982, joka tuli voimaan 16.11.1994 ja joka hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 23.3.1998 tehdyllä neuvoston päätöksellä 98/392/EY (EYVL L 179, s. 1), tarkoitettuun aluemereen vaan se kattaa myös aluemerien perusviivan maanpuoleiset sisäiset merivedet (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Espanja, C-323/03, EU:C:2006:159, 25–27 kohta).
- 20 On siis niin, että vaikka Alpina ja Nicko Tours olisivatkin oikeassa todetessaan, että Chioggian ja Porto Levanten välisen meriosuuden ylitys on sinällään liian lyhyt, jotta pääasiassa kyseessä oleva risteily olisi luonteeltaan meriristeily, niiden väite, jonka mukaan kyseinen risteily on luonteeltaan pääasiallisesti muu kuin meriristeily, on, ellei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tarkastuksessaan muuhun päädä, joka tapauksessa perusteeton siltä osin kuin mainitun meriosuuden ohella muutkin reitin osat, kuten purjehdusalueet Venetsian laguunissa ja Po-joen suulla, kuuluvat Italian tasavallan sisäisiin merivesiin.

- 21 Siihen, onko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyytämä asetuksen N:o 3577/92 tulkinta merkityksellinen asian kannalta, ei vaikuta myöskään se, että alus, jolla pääasiassa kyseessä oleva risteily toteutetaan, purjehtii Sveitsin lipun alla.
- 22 Oikeusriidan ratkaisu nimittäin riippuu siitä, onko Italian satamien välisen kabotaasipalvelun varaamiseen CIN:n 224 §:n mukaisesti ”yhteisön laivanvarustajille, jotka harjoittavat liikennettä Euroopan unionin jäsenvaltiossa rekisteröidyillä ja tämän jäsenvaltion lipun alla purjehtivilla aluksilla”, vedottu lainmukaisesti Alpinaa ja Nicko Toursia vastaan sen risteilyn osalta, joka kyseisellä Sveitsin lipun alla purjehtivalla aluksella toteutetaan. Kuten ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, mainitusta 224 §:stä ilmenee, että siinä tehty varaus koskee vain asetuksessa N:o 3577/92 tarkoitettuja kabotaasipalveluja. Voidakseen selvittää, onko risteilyssä, jolla on sama lähtö- ja tulosatama, kyse CIN:n 224 §:ssä tarkoitettusta kabotaasipalvelusta, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on siis ensiksi tiedettävä, kuuluuko tällainen risteily asetuksessa N:o 3577/92 tarkoitettuihin kabotaasipalveluihin.
- 23 Edellä esitetyn perusteella unionin tuomioistuimen on annettava ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyytämä tulkinta ilman, että ennakkoratkaisukysymyksen ulottuvuutta olisi tarpeen muuttaa tai laajentaa Alpinan ja Nicko Toursin ehdotuksen mukaisesti.
- 24 Esitettyyn kysymykseen vastaamiseksi on heti todettava, että ”risteilyliikennettä harjoittavien alusten” maininnasta asetuksen N:o 3577/92 3 artiklan 1 kohdassa ja tiettyjen risteilypalvelujen osalta asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa 1.1.1995 asti säädetyistä poikkeuksesta ilmenee yksiselitteisesti, että risteilyt kuuluvat kyseisessä asetuksessa tarkoitettuihin liikennemuotoihin.
- 25 On kuitenkin niin, että koska asetuksen N:o 3577/92 ainoana kohteena on ”meriliikenteen kabotaasi”, ainoastaan tämän käsitteen mukaiset risteilyt kuuluvat kyseisen asetuksen soveltamisalaan.
- 26 Kyseinen käsite määritellään asetuksen N:o 3577/92 1 artiklan 1 kohdassa ja 2 artiklan 1 alakohdassa ilmauksella ”meriliikenteen palvelut jäsenvaltiossa”, joten on katsottava, että kukin risteilypalvelu, joka tarjotaan jäsenvaltion merivesillä tavallisesti korvausta vastaan, kuuluu asetuksen soveltamisalaan.
- 27 Kun tällainen risteily alkaa jostakin satamasta ja päättyy samaan satamaan samoine matkustajineen, tämä lähtö- ja tulosataman sekä matkustajien identtisyys koko reitillä ei voi johtaa siihen, ettei asetusta N:o 3577/92 sovelleta.
- 28 Asetuksen N:o 3577/92 2 artiklan 1 alakohdan a–c alakohdassa luetellut liikennepalvelut kuvataan kyllä niin, että niillä on eri lähtö- ja tulosatamat. Kyseinen luettelo, jota edeltää ilmaus ”erityisesti” [suomenkielisessä versiossa ei ole ranskankielisen version sanaa ”notamment” vastaavaa ilmausta], ei kuitenkaan ole tyhjentävä eikä sen vaikutuksena voi olla se, että asetuksen soveltamisalasta suljetaan pois liikennepalveluja, joilla on kaikki ne meriliikenteen kabotaasin keskeiset ominaisuudet, jotka sisältyvät edellä mainittuun ilmaukseen ”meriliikenteen palvelut jäsenvaltiossa” (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Kreikka, C-251/04, EU:C:2007:5, 28 ja 32 kohta).
- 29 Esitettyyn kysymykseen on siis vastattava, että meriliikenteen palvelu, jossa on kyse risteilystä, joka alkaa jäsenvaltion, jossa se toteutetaan, satamasta ja päättyy samaan satamaan samoine matkustajineen, kuuluu asetuksessa N:o 3577/92 tarkoitettuun meriliikenteen kabotaasin käsitteeseen.

Oikeudenkäyntikulut

- 30 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Meriliikenteen palvelu, jossa on kyse risteilystä, joka alkaa jäsenvaltion, jossa se toteutetaan, satamasta ja päättyy samaan satamaan samoine matkustajineen, kuuluu palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) 7.12.1992 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3577/92 tarkoitettuun meriliikenteen kabotaasiin käsitteeseen.

Allekirjoitukset